

samostalniki (samostalna imena). Prepišite besedo peč (trikrat, štirikrat! . .) Beri jo ti s ploščice! — Ti! — Ti! — Vsi! — Berite jo v knjigi! (Posamezno, vsi, prva klop, druga klop! . .)

3. Navržek.

a) Uganka.

Poleti ne mara
Za mene nihčè;
Po zimi objema
Pa rado me vse!

b) Povest: „Žveplenke niso igrača“. (Glej Praprotnikov Abecednik na str. 55.1)

b) Pesem: „Predica“. (Glej Nedvêdov Slavček — drugo stopnjo — na str. 26.1)

P.

O izboljšanju naših plač.

Prve dni meseca februarja došel je na vse okrajne šolske svête dopis deželnega šolskega svêta, v kojem visokoisti, oziroma deželni odbor izraža željo, da sestavijo okrajni šolski svêti do konec marca izkaz vseh onih učiteljev, ki imajo poleg svoje službe tudi še kak drug dovoljen postranski zaslužek.

Dalje naj povedô okrajni šolski svêti svoje mnênje, če bi ne bilo prav, da bi začasno nastavljeni učitelji toliko časa, da napravijo izpit sposobnosti, oziroma do stalnega nameščenja, dobivali le 70% od najvišje učiteljske plače in učiteljice pa 70% od učiteljeve plače.

Slednjič naj okrajni šolski svêti izrazijo mnênje, če bi ne bilo prav, ko bi se učiteljske plače uredile po službenih letih, ne pa, kakor do sedaj po razmerah šolskih krajev.

Vse te točke zdijo se mi zelo važne in pametno bi bilo, če se uresničijo; posebno važna zdí se mi pa zadnja točka. Le, če se kranjskim učiteljem plače po službenih letih uredé, prišlo se bode v okom mnogim krivicam, ki so se učiteljem godile in se še dandanes pripeté. Kako zelo potrebna je ureditev naših plač po službenih letih, pokazati hočem le s par slučaji:

V našem okraji je učitelj, ki je komaj dve leti v službi, ima pa 500 gld. letne plače, 30 gld. opravilne doklade, prosto stanovanje in cerkveno orglanje, koje mu gotovo tudi najmanj 100 gld. nese; skupno pride tedaj na letnih 630 gld. in s prostim stanovanjem; omenim naj še, da je neoženjen. Primerjajmo ž njim učitelja na U.; ta službuje užé sedemnajsto leto, ima pa le 450 gld. plače, 30 gld. opravilne doklade in stanovanje brez kakih drugih postranskih zaslužkov ali priklad, ker je bil komaj pred par meseci stalno nastavljen; zraven je pa še oženjen in ima **osem otrok**. Kolika razlika je mej dohodki in razmerami teh dveh učiteljev! Ali ne kaže ta slučaj dovolj jasno, kako potrebna bi bila razdelitev naših plač po službenih letih? Pa takih slučajev je silno mnogo. —

Razpisano je n. pr. nadučiteljsko mesto; oglaší se blizo 30 prosilcev, med kojimi so tudi starejši, zaslužni učitelji. Ker vsakemu znabiti užé radi oddaljenosti ali tudi iz drugih vzrokov ni mogoče, da bi se osobno predstavljal in ker vsakdo tudi nima znancev in prijateljev, da bi ga priporočali, predlaga krajni šolski svêt mlajšega učitelja, ker se je prišel osobno predstaviti in prositi, ali ker je bil od mnogih osob priporočen; dobil je tudi službo in starejši, zaslužnejši učitelj je propal ter mora ostati še nadalje na svoji sedanjí službi, ki mu znabiti komaj 450 gld. nese. Ko bi bile naše plače po službe-

nih letih urejene, bi vseh teh krivic ne bilo in takozvani „Protektionskinder“ bi bolj vestno svojo službo opravljali, kakor jo pa do sedaj. —

Vzemimo zopet drug slučaj. V N. je razpisano zopet nadučiteljsko mesto. Vse je uneto, recimo za užé naprej določenega učitelja, ki je na glasu kot izvrsten učitelj in pedagog. Pri seji krajnega šolskega sveta oglasi se pa n. pr. gospod župnik ter obžaluje, da on ne more glasovati za tako izvrstnega učitelja, ker ne zna orgljati; zadovoljiti se moramo z mlajšim, slabejšim učiteljem, ki je na glasu kot izvrsten orgljavec. Torej tû je zopet orgljanje vzrok, da stareji, zaslužni učitelj ni mogel avanzirati v plači, in prekosil ga je zopet mlajši. Ureditev plač po službenih letih bi tudi to krivico odstranila.

Navedel bi še lahko mnogo mnogo slučajev, ki naravnost kažejo, kako nujna in potrebna je ureditev naših plač po službenih letih, kakor je to pri vojakihi, železničnih in drugih uradnikih i. t. d.

Pa tudi s pedagogičnega stališča bila bi potrebna ureditev naših plač po službenih letih. Učitelj, ki se je navadil na krajne razmere, na otroke in občane, občani pa na učitelja, ne bode si želel nikdar proč iz tega kraja, ker bode vsejedno avanziral v plači, če bode izpolnjeval svojo dolžnost; po sedanji ureditvi naših plač se pa mora priljubljén učitelj, posebno na večrazrednicah, zeló nerad in težko ločiti iz prijaznega mu kraja in dragih občanov, edino le, da si gmotno opomore, in pogosto premenjanje učiteljev je gotovo na kvar šoli in pouku.

Uredite nam torej naše plače po službenih letih!

Član c. kr. okrajnega šolskega sveta.

„Muzejsko društvo“ za Kranjsko.

V drugi polovici 18. veka začelo se je prirodoznanstvo v Avstriji prav krepko razvijati. Zanimanje je naraščalo od leta do leta; vedno več duševnih delavcev in boriteljev pojavilo se je na duševnem poprišči, takó da dandanes občudujemo visoko stopnjo razvoja prirodoznanstvenih znanosti. Tega pa niso pospešili le učéni spisi raznih strokovnjakov, nego v večji meri še združitev enakomišljenikov v prirodoznanstvena društva, katera nahajamo sedaj užé v vsaki deželi.

Tudi v Kranjski ustanovilo je 174 prijateljev prirodoznanstva in zgodovine, l. 1839. društvo z nemškim naslovom: „Verein des krainischen Landesmuseums“, katero je imelo zadačo, ohraniti in pospeševati kranjski deželni muzej, ki je užé dlje časa obstal. Misel o ustanovitvi muzeja sprožil je prvi Žiga baron Zois, kateri je mnogo potoval po Angleškem, Pruskem, Saksonskem, Laškem in Holandiji. V teh deželah videl je zavode, v katerih hranijo razne prirodnine, proizvode umetelnosti, najdbe iz praveka dežele itd., da jih lahko ogledujó domačini in tujci. Žiga Zois nameraval je kranjski deželi podariti svojo krasno zbirko rudnin in dragoceno knjižnico, da s tem položi podlogo takšnemu muzeju. Vender je to misel moral opustiti vsled vojnih dogodkov, raznih rekvizicij in radi hiranja njegove železne fužine.

Po njegovi smrti izvedel je Zoisov črtež Fran Jos. grof Hohenwarth ter je pravi ustanovnik muzeja. Za Ljubljanskega kongresa (l. 1821.) opozoril je državnega kanclarja kneza Metternicha na Zoisovo zbirko, katere dežela ni mogla kupiti. Vsled potezanja Metternichovega za Zoisovo zapuščino kupil je isto cesar Fran I. l. 1823. za 13.000 gld. ter naročil, da dobí rudnine muzej, ki se misli ustanoviti, knjige pa licejska